

BERGEN
KOMMUNE

ÅRSPLAN 2023 – 2024

Hop barnehage

Forord

Barnehagene i Bergen kommune utarbeider sine årsplaner i samsvar med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1.august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager 2018-2021 (23)

«Sammen for kvalitet – lek og læring» beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for gjeldende periode.

Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er «Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre». Planhierarkiet er synliggjort i modellen.

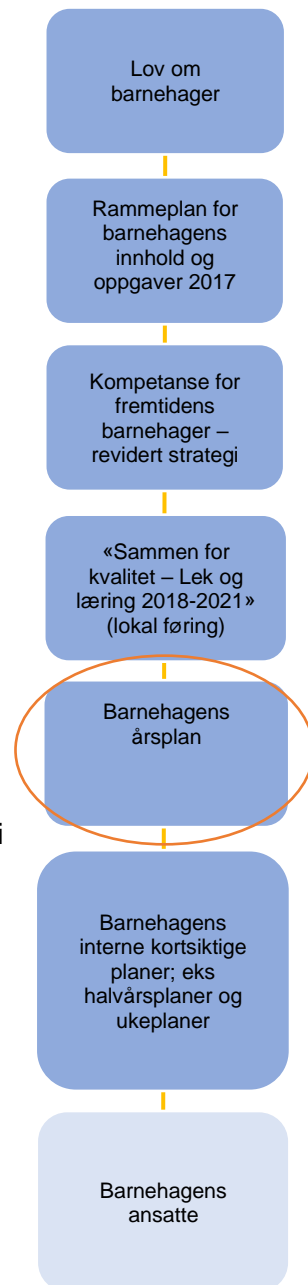
Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to:

- **Del en** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen del en har et tidsperspektiv på 1 år og følger barnehageåret.
- **Del to** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplanens del to inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

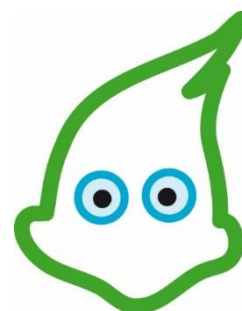
Etat for barnehage

Innhold

Visjon og mål	5
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	5
Verdier	5
Mål	5
1.0 Barnehagens innledning	6
1.1 Struktur og organisering	6
1.2 Metodevalg	7
2.0 Livsmestring for det 21. århundre	10
– medvirkende barn i lek og læring	10
2.1 Tilknytning	10
2.2 Lek	11
2.3 Læring	12
2.4 Barns medvirkning	14
2.5 Vennskap og felleskap	15
2.6 Mangfold	16
3.0 Barnehagens tema/prosjekt	17
3.1.1 Språk som basiskompetanse	18
3.1.2 Matematisk kompetanse	19
3.2 Digitale verktøy	20
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon	21
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid	21
4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging	21
4.2.1 Dokumentasjon	21
4.2.2 Vurdering	21
4.2.3 Oppfølging	21
4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet	21
I. Barnesyn og læringsyn	22
II. Pedagogisk relasjonskompetanse	23
III. Danning gjennom omsorg, lek og læring	23
IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	24
V. Overganger	25
a. Tilvenning i barnehagen	25
b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen	25

c. Samarbeid og sammenheng med skolen	26
VI. Foreldremedvirkning	27
VII. Bærekraftig utvikling	27
VIII. Psykososialt barnehagemiljø	28
IX. Barns seksuelle helse	28

Visjon og mål

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Blir møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse

1.0 Barnehagens innledning

Hop Oppveksttun barnehage ligger sentralt på Hop, og er samlokalisert med Hop ungdomsskole. Et flertall av barna her bor i nærområdet, og barn og foreldre har et stort nettverk sammen også utenfor barnehagen. Vi ser at dette er positivt for barnehagens psykososiale miljø, og barnehagen er en naturlig del av dette nettverket.

1.1 Struktur og organisering

I år har vi 75 fantastiske barn og 19 engasjerte ansatte. Vi har 1 avdeling med barn i alderen 3-6, 2 grupper med barn 2-6 og 2 grupper med barn i alderen 0-3. Barnehagen er utformet med mange spennende fellesrom som brukes med større eller mindre grupper.

Våre fellesrom:

Biblioteket: Her har vi mange spennende bøker som innbyr til lesing. Bøkene blir byttet ut etter årstid og tema. Rommet er avskjermet slik at en ikke blir forstyrret av andre impulser. Sofaen på biblioteket er stor og god slik at den innbyr til en koselig lesestund med språk i fokus.

Familiekroken: Her får rolleleken blomstre. I familiekroken er det dukker, kjøkkenutstyr, vogner, senger og komfyr.

Turneren: Her er småbarnas tumlerom. Her får toddlerne (0-3) utløp for sine grovmotoriske behov. Her er det matter, puter og klatrehus. Elementer i forskjellige materialer. I tillegg til det grovmotoriske får barna også øve på kroppslige erfaringer. De yngste barna lærer med kroppen og dette rommet er ypperlig til det.

Teateret: Et rom med mange muligheter. Her er det bare fantasien som setter grenser. Der går en inn i en annen verden ved å kle seg ut i forskjellige kostymer, prøve ut forskjellige roller og ta på ulike parykker. Dette rommet kan bli endret i forhold til ulike temaer vi holder på med. Scenen på teateret er et godt utgangspunkt for show og forestillinger.

Puterom: Er storbarnas tumlerom. Her er det elementer i forskjellige materialer og ribbevegg. I tillegg til det grovmotoriske får barna også øve på kroppslige erfaringer. Dette er også et fleksibelt rom, som til tider brukes som temarom.

Uterom: Haugen, lekeplassen og nærmiljøet er vårt uterom. Vi bruker skoleplassen etter skoletid og i skolens ferier. På Haugen har vi fokus på utforskning. Leker fra barnehagen blir lagt igjen på lekeplassen og fantasien får blomstre. Gapahuk og bålpannen blir flittig brukt.

1.2 Metodevalg

ICDP:

Hop Oppveksttun barnehage sitt metodevalg er ICDP (International Child Development Program). Dette er en satsing sentralt i Bergen Kommune, som er et forebyggende program som har som mål å styrke omsorgen og oppveksten for barn og unge.

ICDP har som mål å øke den voksnes lydhøre nærvær og omsorgsfulle vurderingsevne.

Opplæringen i ICDP gir pedagogiske ledere kompetanse til å lede grupper for foresatte og ansatte i barnehagen. De blir sertifisert som veiledere. Dette for å styrke de voksne i deres rolle i samspill med barn.

ICDP handler om nærhet og omsorg, men også om å hjelpe barnet med vanskelige følelser og støtte dem i lek og utfordringer. Forskning peker på at kvaliteten på relasjoner mellom barnehageansatte og barn er viktig for barns trygghet og dermed også for barns emosjonelle, kognitive og sosiale utvikling. Vårt hovedfokus er samspillet mellom barn – voksne og barn-barn. Noe av det viktigste i ICDP er at god relasjon mellom barn og voksne er en forutsetning for læring og utvikling.

ICDP fokuserer på:

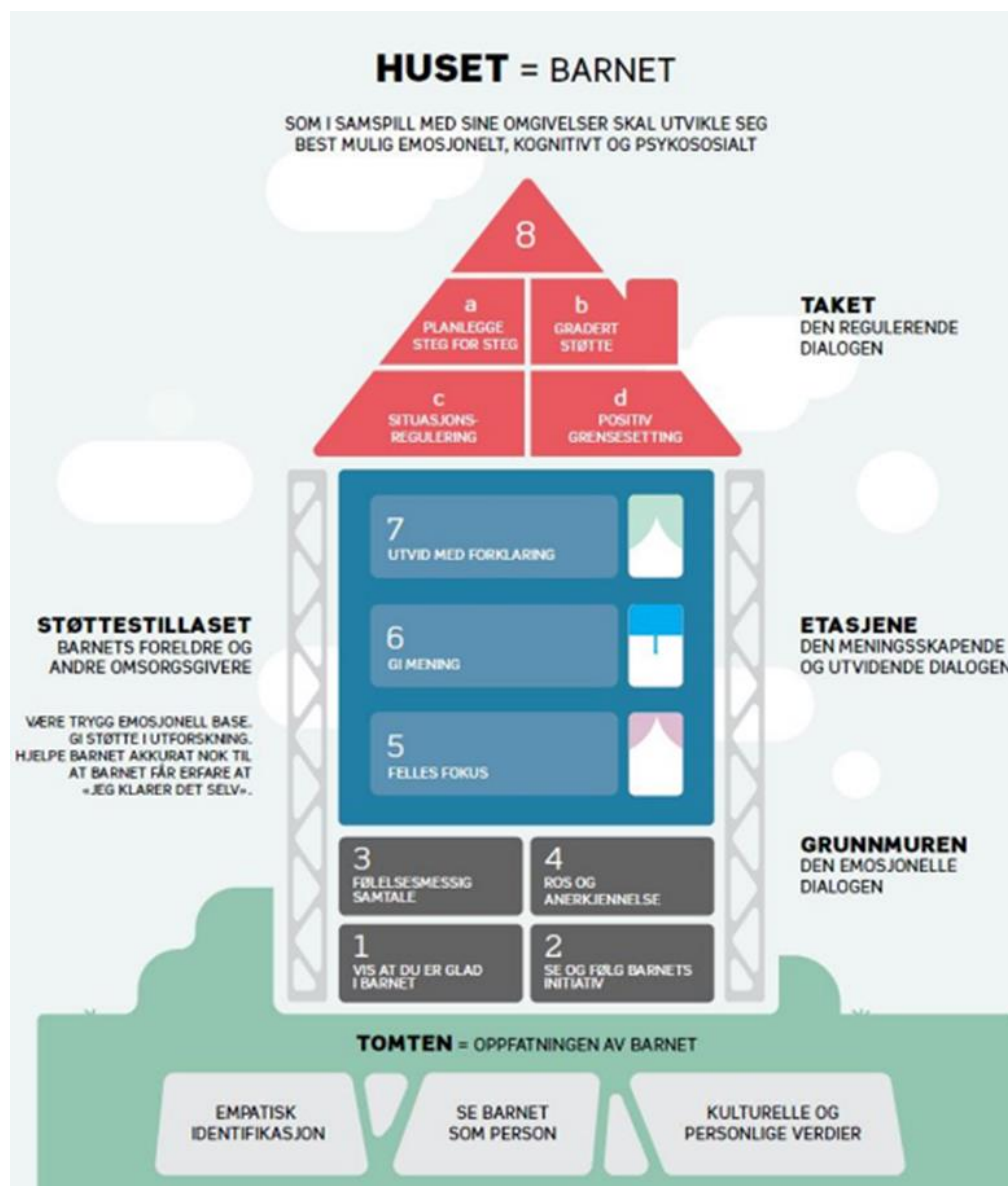
Hjelpe omsorgsgiver til å bli bevisst på barnets tilstand og behov, og tilpasse omsorgen til barnets egne behov og initiativ.

Styrke omsorgsgiverens selvtillit.

Fremme en sensitiv og uttrykksfull kommunikasjon mellom omsorgsgiveren og barnet, for å utvikle og veilede barnets opplevelser og utspill i forhold til omverdenen.

ICDP fokuserer på omsorgsgivers rolle og kvaliteten i samspillet med barna.

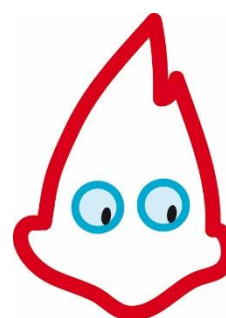
Å gi barna et godt selvbilde og tro på seg selv og at de kan mestre livet, er etter vår mening den beste vaksine mot utfordringer og problemer senere i livet.

Vi har 4 sertifiserte ICDP- veiledere, og denne høsten vil 2 av våre kollegaer også gjennomføre kursing for å bli veiledere. Alle assistenter og barne- og ungdomsarbeidere vil få tilbud om å delta i en gruppe.

Vi har jobbet mye med tema 1 og 2 siste år. I år vil vi ha hovedfokus på tema 3, 4 og 5, den meningskapende og utvidende dialogen. Dette henger sammen vårt årstema og utviklingsarbeid «utvid horisonten»

Gjennom vårt arbeid med ICDP ivaretar vi også plikten vi har til å sørge for et trygt psykososialt barnehagemiljø, som beskrevet i kapittel VIII nedenfor

2.0 Livsmestring for det 21. århundre

– medvirkende barn i lek og læring

2.1 Tilknytning

.Tilknytning er behovet for beskyttelse og omsorg, og behovet for å undersøke og mestre verden.

Tilknytning handler om nærhet og omsorg, men det handler også om å hjelpe barnet med vanskelige følelser og støtte dem i lek og utfordringer.

Forskning peker på at kvaliteten på relasjoner mellom barnehageansatte og barn er viktig for barns trygghet, og dermed også for barns emosjonelle, kognitive og sosiale utvikling.

For oss innebærer dette:

- Å skape trygghet, vise godhet, hjelpe barnet å regulere barnets følelser og hjelpe til i lek, utforskning og vennskap.

- Ha gode og forutsigbare regler og rutiner.
- Vi har fokus på å gjøre overganger så gode og trygge som mulig, både for nye barn, men også for de som skal bytte avdeling.
- Avdelingene deles inn i mindre grupper for å sikre tilknytning og trygghet.
- Trygghet og tilknytning i avdelingene har prioritet det første halvåret i barnehagen.
- Barna skal få rom for å utforske og utvikle seg selvstendig.
- Søsken som går på ulike avdelinger skal ha rom for å være sammen dersom de ønsker.

2.2 Lek

▪ *Leken skal ha en sentral plass i barnehagen (...) Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre.*
Rammeplanen 2017, s. 20.

For oss innebærer dette:

- organisere rom, tid og lekematerialer for å inspirere til ulike typer lek
- fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek. Alle
- observere, analysere, støtte, delta i og berike leken på barnas premisser

- veilede barna hvis leken medfører uheldige samspillsmønstre
- Være bevisst lekens erfaringer
- Voksne undrer seg over lekens betydning sammen med barn.
- Voksne deltar aktivt i leken, bringer inn egne erfaringer og utvider horisonten sammen med barna

2.3 Læring

• Læring på barnehagenivå må være positivt og basert på lek. Læring skal være lystbetont, og for barnet er den mest lystbetonte og givende læringsformen; lek. Her er det også vesentlig om det er en voksenperson med i leken. Vi må være bevisst vår voksenrolle og hjelpe til med å utvide leken.

Vi skal følge barnets interesser og initiativ, og sørge for å ha felles fokus med barnet. Vi skal være positive ledere som inspirerer, støtter og legger til rette for ny kunnskap gjennom felles undring og utforsking.

En viktig del av barnets læring er også å møte utfordringer og mestre motstand.

For oss innebærer dette:

- Være oppmerksom på barnas interesser og engasjement, og legge til rette for læring i ulike situasjoner og aktiviteter.
- Støtte og berike barnas initiativ, undring, nysgjerrighet, kreativitet, læringslyst og tiltro til egne evner.
- Vi ser at barna lærer hele dagen, og med hele seg. Det er viktig med støttende voksne i alle situasjoner som oppstår gjennom barnehagehverdagen.
- Vi er bevisst på at læring skjer i alle situasjoner. Vi er bevisst på felles fokus og gi mening til det vi gjør.

2.4 Barns medvirkning

▪ Medvirkning er at barna skal få delta aktivt og komme med ønsker og innspill som påvirker innholdet i barnehagen. Barnas innspill og ønsker blir realisert i barnehagen.

For oss innebærer dette:

- at vi er lydhøre og fleksible voksne.
- Vi skal være tilgjengelig for barn ved å støtte, inspirere og oppmuntre barn i deres lek og initiativ.
- Barna skal kunne få medvirke i utviklingen i leke og læringsmiljøet i barnehagen.
- Det skal tas hensyn til barnets lekeutviklingsnivå og interesser.
- Vi bruker måltidet til å utvide den sosiale kompetansen. Barna får øvd på turtaking, medvirke i samtaler og ytre sine ønsker.
- Har fokus på voksenrollen; hvem er vi her for og hvordan tilrettelegger vi for medvirkning.

2.5 Vennskap og felleskap

▪ Vennskap er mennesker som har det gøy i lag, har respekt for hverandre, kommer med råd og stiller opp når det trengs, enten det er trøst eller hjelp til å løfte noe tungt. Som mennesker trenger vi tilhørighet og føle at noen bryr seg om oss, og ha noen vi kan bry oss om.

Fellesskap er følelsen av å være sammen om noe og at man er en del av noe større. For barna kan det å for eksempel gå bak en fane som representerer barnehagen sin på 17.mai være en sånn følelse, eller å kjenne på at alle barna går i samme barnehage og/eller base og er stolt over å gå i akkurat den barnehagen og/eller avdelingen.

For oss innebærer dette:

- Vi deler barna inn i grupper og har aldersgrupper på tvers av primærgruppene. Her blir en kjent på tvers av avdelinger og danner nye vennskap.
- Fellessamlinger hvor alle barna i hele barnehagen samles.
- Felles arrangementer hvor hele barnehagen deltar som f.eks. Luciatog og karneval.
- Legge til rette for felles opplevelser som en kan bygge videre på. For eksempel fellesskap rundt måltider, felles leker hvor flere kan være med.
- De voksne er en portal inn i leken og støtter og veileder barna.
- Barna skal få erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne.
- Vi har fokus på voksenrollen. Hvordan den voksne er til stede her og nå og har fokus på barna.

..

2.6 Mangfold

▪ Mangfold i barnehagen kan komme i mange ulike former; kulturelle, sosiale og individuelle. Ulike måter å handle, tenke og leve skal bli synliggjort gjennom undring og nysgjerrighet.

Vi skal fremme respekt for alle mennesker ved å verdsette og fremme mangfold. Alle barn skal føle seg sett og anerkjent for den de er, og hvor de kommer fra, og alle skal ha en plass og verdi i fellesskapet.

For oss innebærer dette:

- Vi skal fremme mangfoldet og bruke det som en ressurs i det pedagogiske arbeidet med barna.
- Vi skal styrke barn ut ifra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger.
- Vi skal la barna oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.
- Vi skal lære at det er mange måter å handle, tenke og å leve på.
- Vi synliggjør mangfoldet i barnehagen f.eks ved at barna har bilder av familien sin hengende framme og er et godt utgangspunkt for dialog.
- Vi bruker noe Tegn til Tale for å inkludere alle i fellesskapet.

3.0 Barnehagens tema/prosjekt

personalet skal: «*støtte og berike barnas initiativ, undring, nysgjerrighet, kreativitet, læringslyst og tiltro til egne evner*». Videre står det også at personalet skal: «*støtte barnas refleksjoner rundt situasjoner, temaer og fenomener og skape forståelse og mening sammen med dem*».

(Rammeplanen, kapittel 3)

Årets tema er «Utvid horisonten».

Hva skjer hvis

Hvordan kan den ha havnet

Hvorfor faller den.....

Har du opplevd andre

Barn er grunnleggende nysgjerrige og opptatt av det som skjer rundt dem. Vi voksne skal undre oss og være nysgjerrige sammen med barna og på barnas premisser. Å undre seg sammen, å finne ut ting i fellesskap, kjenne på uenighet i hvordan man oppfatter og erfarer verden rundt oss, skaper et fellesskap og en opplevelse av felles fokus.

Vi bruker ulike metoder for å stimulere og utvide nysgjerrigheten vår. Stille åpne spørsmål, sjekke ut alternativer, bruke humor og le sammen med barna, finne ulike måter å forholde oss til, blant annet.

Når barns spørsmål og undringer blir tatt på alvor og barnet får muligheten til å reflektere, undre seg og snakke om ulike fenomener, utvikles fantasi, skaperevne og selvfølelsen hos barn. Dette er ett gjennomgående tema hos oss i år, og vi tilstreber å ha en undrende og utforskende tilnærming i alle situasjoner.

Fagområder

3.1.1 Språk som basiskompetanse

.Språk som basiskompetanse er en av barnehagens viktige oppgaver og er vesentlig for barns utvikling. Språklig kompetanse har betydning for barns identitetsutvikling og for barnas evne til å forstå og kommunisere, filosofere og fabulere, samhandle og bygge relasjoner. Språk er et kommunikasjonsmiddel, redskap for tenking og refleksjon, samt uttrykk for følelser og opplevelser.

Ved hjelp av bøker stimulerer vi barnas språk, de yngste barna gjennom billedbøker og de eldre gjennom bøker som er valgt ut akkurat til det temaet som er i fokus. Bøkene er i barnas høyde slik at de kan hente bøker på eget initiativ.

Ved hjelp av ICDP og beskrivende kommentarer, «bader» vi barna i ord og beskriver det som skjer rundt dem i alle situasjoner.

Vi er bevisst på å gi barna en god språkforståelse, ikke bare et stort ordforråd.

Tegn til Tale er supplerende kommunikasjon som vi bruker i tillegg til det muntlige språket. Tegn til Tale brukes for å tydeliggjøre talespråket og dermed styrke samspill og språkutvikling. Alle barn kan ha nytte av Tegn til Tale. Vi bruker tegn til tale sammen med barna, og vi lærer sammen med barna.

3.1.2 Matematisk kompetanse

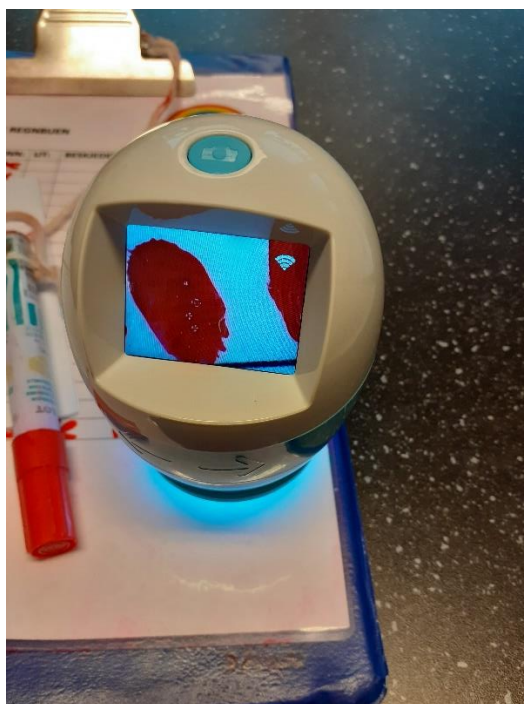
. Et matematisk språk er en del av barnets matematiske kompetanse og det hjelper barnet til å uttrykke seg og til å skape sammenheng og mening i sine erfaringer. Matematisk kompetanse er også knyttet til barnets logiske forståelse og hjelper de med å se sammenhenger og logisk resonnering. Utviklingen av Matematisk kompetanse skal foregå på barnas premisser og ta utgangspunkt i barnas interesser. Barnas lek og aktiviteter i barnehagen er naturlig knyttet til tall- og mengde-forståelse, målinger, romforståelse, mønster og klassifisering.

I Hop Oppveksttun barnehage får barna utviklet matematisk forståelse gjennom årstemaet «utvid horisonten»

Eksempler på hverdagssituasjoner:

- Vente på tur
- Sortere og legge ting på rett plass
- Vi teller hvor mange vi er i dag. Er det noen som ikke er her i dag? Hvem mangler?
- Vi teller før vi starter med sangen.
- Hvilken dag er det i dag?
- Tegne og male aktiviteter. Her får de lage mønster og lærer de ulike fargene.
- Barna får romfølelse ved å bygge hytte og skape nye rom i rommet.
- Forskjeller – stor og liten, fullt og tomt.
- I måltidet får barna kjennskap til matematiske begreper som tom og full. Vi dekker på tallerken og kopper til antall barn.

Dagene våre er fulle av matematiske samtaler og handlinger. Gjennom «utvid horisonten» inspireres de voksne til å utvide begrepene, gi ulike meninger og skape sammenhenger.

3.2 Digitale verktøy

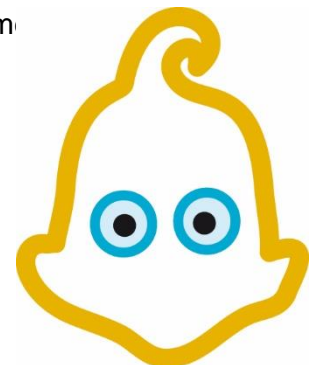
Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna. Samtidig skal digitale verktøy brukes med omhu og ikke dominere som arbeidsmåte. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.

Rammeplan for barnehage 2017 s 44-45

I barnehagen bruker vi ulike digitale verktøy i hverdagen sammen med barna:

- Smart Board: pedagogiske programmer (sortere avfall ol.), tegning og turtaking (bare én av gangen), eventyr med flyttbare objekter på skjermen, video om tema, finne og redigere bilder, visuell hjelp til samling/fellessamling, lærerike spill, lage musikk med gratis online programmer, live filter på kamera (f.eks at det snør i rommet og det samler seg på hodet vårt til vi rører oss), kims lek, bokstavlek og manipulering av objekter i tegneprogram (snurre, forstørre/forminske, flytte, uendelige kopier/stempler ol.).
- Digitale kamera: ta bilder, barna tar bilder selv, filme, dokumentere og utforske forskjellige filter på kameraet.
- Smart telefon: musikk, finne informasjon, lese kart, artsorakel (hvilke insekter/planter har vi funnet?), online tuner til å stemme gitar eller ukulele.
- Prosjektor: alternativ til skjerm i andre rom, se bilderull fra ting vi har gjort, lage skyggeteater, oppleve tog Bergen-Oslo minutt for minutt eller sitte på første rad i en berg og dalbane!
- Bærbare pc'er: Mye det samme som Smart Board, sende ting til kopiering (fargelegging, oppgaveark o.l.), pedagogiske programmer (røde og grønne tanker). Vi har og sett tegnefilm og andre fremstillinger av eventyr vi har jobbet med på basen. I tillegg har vi brukt pc og internett til å se på bilder av andre barns fødested. Det kan være andre byer eller andre land.
- Bildebruk til dokumentasjon: Bruke bilder vi har tatt til dokumentasjon og for å vise hva vi gjør i barnehagen.
- Kopimaskin med skanner: Kopiere opp fargeleggingsark/ oppgaveark, skanne barnetegninger til f.eks. et eventyr, kopiere hånd/fot, forstørring/ forminsking.
- Bilderedigering: Manipulere bilder (f.eks. barna inn i egne dører), lage plakater (forstørre bilder).
- Filmer rundt tema/prosjekter: Finne informative filmer på f.eks. Youtube (hvordan ser det ut når vi hopper fallskjerm eller sitter i en luftballong?).
- Høytlesing fra digitale bøker: Via Nasjonalbiblioteket kan man lese tusenvis av eldre barnebøker gratis, eller man kan skanne bøker å få de opp på skjermen på den måten.

Bærbart digitalt mikroskop: Hendig å ha med seg når vi vil ta en nærmåå ta bildet av det.

4.0 Barnehagen som lærende organisasjon

4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

.Vi er opptatt av å være en lærende organisasjon, som er åpen for endring og forbedring. Vi har stort fokus på ICDP og har veilednings-grupper for de ansatte hvor alle får anledning til å reflektere over sin rolle som omsorgsgiver, egen væremåte og praksis. Undring og nysgjerrighet er et stikkord også når det gjelder voksnes utvikling. Gjennom personalmøter, avdelingsmøter og på planleggingsdager får de voksne anledning til å utforsk og utvikle et felles begrepsapparat, felles forståelse og en større forståelse av viktigheten av vår yrkesutøvelse.

4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging

.Barnehagen dokumenterer, vurderer og følger opp det arbeidet vi gjør for å utvikle organisasjonen.

4.2.1 Dokumentasjon

. Arbeidet dokumenteres gjennom felles planer, referat fra møter og samlinger.

4.2.2 Vurdering

. Arbeidet vurderes jevnlig for å stadig forbedre oss, og justere retningen på vår utvikling underveis etterhvert som barne- og personalgruppen endrer seg.

4.2.3 Oppfølging

. Lederteamet har hovedansvar for å følge opp utviklingsarbeidet. Vi følger opp Bergen kommunes satsingsområder gjennom å delta på faglige samlinger, og implementerer nye satsinger og ny kompetanse gjennom felles prosesser i personalgruppen.

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet

. Foreldre inviteres til å delta i ulike prosesser i barnehagen, slik at de oppnår en bedre forståelse for barnas hverdag og kan medvirke på meningsfulle måter. Alle foreldre/foresatte gis mulighet til å dele

sine synspunkt på vår virksomhet gjennom foreldremøte, foreldreråd, brukerundersøkelser, dialog i daglige møter med personalet, oppstarts- samtale med nye familier, og gjennom barnas utviklingssamtaler. Barnehagens samarbeidsutvalg og foreldreråd medvirker i utviklingsarbeidet.

Ansatte i barnehagen samtaler med enkeltbarn og barnegrupper og observerer barna for å kartlegge deres opplevelse av egen hverdag, innholdet i denne og deres mulighetsrom for medvirkning.

Del to

1. Barnesyn og læringsyn

. Rammeplanen uttrykker et syn på barnet som subjekt, som intensjonelt og som aktivt deltakende i sin egen utviklings- og læringsprosess. (Bergen kommune, 2018, s.23)

Alle i Hop barnehage er likeverdige. Vi ser på barn som subjekter. Vårt menneskesyn anerkjenner barndom som en livsfase, og barnet som et individ med iboende egenskaper og muligheter. Vi skaper gode rammer for utvikling av barnets egen identitet; hvem er jeg, og hvem er jeg i samspill med andre. Barn erfarer og opplever verden innenfra, gjennom følelser, tanker og kropp. De er aktive deltagere i sine læringsprosesser, og voksne kan ikke overføre sin kunnskap direkte til dem. Det er viktig at ansatte er lydhøre og sensitive i samspillet med barn. Personalet er bevisst på det barnet retter sin oppmerksomhet mot, og tar utgangspunkt i dette for å gi barna meningsfulle erfaringer som gir mulighet for utvikling og læring. Det er barnas nysgjerrighet og interesser som skal danne grunnlaget for læringsprosessene. Slik muliggjøres barns medvirkning i egen læring. I Hop barnehage bygger den pedagogiske praksisen på et sosiokulturelt læringsyn, vi har et helhetlig syn på barns læring. Det betyr at læring forstås som prosesser som skjer gjennom bruk av språk, og deltakelse i sosial praksis. Lekende læring er grunnlag for utforskning og bearbeidelse av inntrykk. Gjennom lek og vennskap utvikler barn språk og sosial kompetanse. Derfor er leken barnas viktigste aktivitet. Mål: I Hop barnehage ser vi på alle barn som kompetente deltagere, som er aktive i sin egen utviklings- og læringsprosess.

II. Pedagogisk relasjonskompetanse

«Ansattes møte med enkeltbarn og barnegruppe er den viktigste byggesteinen i et bærekraftig psykososialt barnehagemiljø. Barn som blir tatt på alvor og blir lyttet til motiveres for læring og utvikler tillit til seg selv og andre». (Bergen Kommune, Sammen for kvalitet, 2018 s. 21)

Pedagogisk relasjonskompetanse innebærer sosial kompetanse, refleksjonsevne og faglig kompetanse. Den pedagogiske relasjonskompetansen kommer til uttrykk gjennom språk og handlinger i møte med barn. Ansattes bevisste og ubevisste holdninger, verdier, menneskesyn og læringssyn, påvirker kvaliteten på den pedagogiske relasjonskompetansen. Personale reflekterer jevnlig over egne holdninger og praksis, både individuelt og i fellesskap med hverandre; i formelle situasjoner som på møter og planleggingsdager, og i uformelle situasjoner i hverdagen.

I Hop barnehage innebærer en del av arbeidet med pedagogisk relasjonskompetanse, at ansatte skal få kjennskap til ICDP (International Child Development Program). Målet med ICDP er å jobbe med sensitivisering av omsorgsgivere. ICDP er en metode som er utviklet i Norge, og som blir brukt i mer enn 50 land. I arbeidet med ICDP får ansatte veiledning, og hver enkelt skal observere og reflektere over egne styrker og utviklingsbehov i samspillet med barn. ICDP bygger på åtte temaer for godt samspill. Se punkt 1.2)

III. Danning gjennom omsorg, lek og læring

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling». (Kunnskapsdepartementet, 2017)

Barnehagen har som oppgave å fremme danning. Målet er at barna skal bli selvstendige mennesker som våger å uttrykke sine synspunkter, å ta egne valg og å ombestemme seg. Vi har stort fokus på å skape en kultur der barna har en felles forståelse for våre samfunnsverdier og -normer.

I takt med danning og utvikling erfarer barn å følge normer og regler i samfunnet, og vise empati og omsorg i møte med andre. Personalet skal aktivt støtte barnet ved gi ros, anerkjennelse, veilede og være gode rollemodeller. Gjennom å anerkjenne barns uttrykk bidrar vi til å gi dem tro på seg selv, og utvikle et godt selvbilde. Slik ruster vi også barna til å kunne vise respekt, empati og omsorg for andre.

Omsorg i barnehagen handler om at barna skal få sine primærbehov dekket. Barna skal føle seg trygge og ivaretatt, slik at de tør å uttrykke egne meninger. Samtidig skal de få utfordringer tilpasset sin utvikling. For å oppnå trivsel, glede og mestring må relasjonene mellom barn-voksen og barn-barn være gode. Fra barna starter i barnehagen er det viktig å ha gode rutiner og faste ansatte som møter dem i denne sårbare fasen.

Leken er grunnlaget for all læring. For at barna skal kunne forstå og lære seg normer og regler, må de ha en arena der de får lov til å utfolde seg kreativt gjennom lek. Barnehagen skal bidra til samhandlinger mellom barn og voksne, og god lek hver eneste dag. Det er i leken barnet får bearbeide sine følelser og erfaringer. Barnet skal gis mulighet til meningsfulle og varierte opplevelser, og kunne oppleve ulike lekemiljøer både ute og inne. Gjennom leken ønsker vi at barna skal få erfaringer og opplevelser i samspill med andre barn og voksne. De voksnes rolle i leken er å være støttende, veiledende og aktive deltagere som gir seg hen og har det kjekt sammen med barna. Lekemiljøet vårt skal også utfordre barnets kreativitet, og gi erfaring med å jobbe med tema/prosjektarbeid over tid sammen med andre. Dette som et bidrag til å skape samhold og forebygge mot utenforskap og mobbing.

IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

. Alle barn skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får variert leke-, aktivitets- og læringsmuligheter (Utdanningsdirektoratet, s.44).

Progresjon betyr utvikling eller fremskritt. Med progresjon i barnehagens pedagogiske innhold menes det at alle barn opplever å utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Dette forutsetter at det skjer en gjennomtenkt utvikling gjennom hele barnehageløpet, for å sikre at alle barn får et likeverdig tilbud av god kvalitet. Alle barn er unike, og utvikler seg i sitt eget tempo, derfor må de ansatte i barnehagen sørge for at hvert enkelt barn, og hele gruppen opplever utfordringer som er tilpasset deres mestringsnivå. Utfordringene må altså være tilpasset hvert enkelt barns forutsetninger, alder og modning.

Det pedagogiske innholdet i barnehagen bygger særlig på rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Dette styringsdokumentet gir styrer, pedagogiske ledere og øvrig personale en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen inneholder syv fagområder; «Kommunikasjon, språk og tekst», «Kropp, bevegelse, mat og helse», «Kunst, kultur og kreativitet», «Natur, miljø og teknologi», «Antall, rom og form», «Etikk, religion og filosofi» og «Nærmiljø og samfunn». Barna skal oppleve progresjon knyttet til kunnskap og ferdigheter innen alle de syv fagområdene.

Gjennom valg av innhold, arbeidsmåter, leker, materiell og utforming av det fysiske miljøet, skal barnehagen legge til rette for progresjon. Bergen kommune sine grunnverdier varme, se barnet og inkluderende legges her til grunn.

For å kunne sikre progresjon i det pedagogiske innholdet, forutsetter det at Hop barnehage har en kultur som preges av at de ansatte kontinuerlig lærer og utvikler seg selv og organisasjonen. Vi skal være en lærende organisasjon og barnehagens 24 organisasjonsutvikling skal være målrettet. Dette innebærer at vi dokumenterer og vurderer praksisen vår kontinuerlig. Barn og foreldre medvirker i arbeidet og deres innspill kommer til uttrykk i barnehagens planleggings- og vurderingsarbeid.

V. Overganger

. «Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og andre barn» (Kunnskapsdepartementet, 2017)

a. Tilvenning i barnehagen

. Tilvenning er å bli gradvis kjent og trygg i de nye omgivelsene. Barnet og deres foreldre/foresatte skal bli kjent med oss ansatte, de andre barna og nye rutiner. Det at barna kjenner seg trygg og ivaretatt, er en forutsetning for at de skal kunne leke, lære og utvikle seg. Noen barn trives i barnehagen fra første stund. For andre barn kan det ta tid å bli helt trygg på de ansatte og de andre barna i barnehagen. Derfor må tilvenningsperioden alltid tilpasses det enkelte barnet. Foreldre/foresatte har mye kunnskap om sitt barn og det er derfor viktig med et godt samarbeid for å sikre en best mulig tilvenning.

Alle barn i Hop vil få en tilknytningsperson. Dersom vi ser at barnet viser en klar preferanse for en annen ansatt enn den vi opprinnelig tildelte, vil vi forsøke å ta hensyn til barnets ønske, og bytte tilknytningsperson.

Personalet skal gi riktig, tilpasset og tilstrekkelig informasjon om barnehagens virke og innhold, og legge til rette for at foreldre/foresatte får anledning til å stille alle de spørsmål de måtte ha, i forbindelse med barnets oppstart i barnehagen. En oppstartsamtale er grunnleggende for at foreldrene og barnehagen sammen kan skape et så godt tilbud som mulig for barnet. Målet for oppstartsamtalen er å utveksle viktig informasjon, og å bli bedre kjent. Personalet blir bedre kjent med barnet, foreldrene og deres hjemmemiljø, slik at de lettere kan møte barnets behov. Foreldrene får mulighet til å møte de ansatte på tomannshånd, og til å formidle hvilke psykiske og fysiske behov barnet har som barnehagen må ta hensyn til.

Gjennom lekegrupper og barnehagebesøk legger vi til rette for at våre familier, allerede før barnehagestart, får bli kjent med barnehagebygget, våre ansatte og hverandre. Vi har som mål at de første dagene i barnehagen skal være trygghetsfremmende for barnet, og for barnets nærmeste. Forskning og vår erfaring viser at barnets tilvenning går lettere når vi gir barna oversiktlige rammer og den tiden de trenger, for å knytte seg til oss og bli trygge. Vi oppfordrer derfor foreldre som har mulighet til det, om å legge til rette for at barnet får en myk start med korte barnehagedager de første ukene.

b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen

. Når barn bytter avdeling innad i barnehagen, tilstreber vi å gjøre dette så sømløst og trygt som mulig for barna. Vi planlegger i god tid på våren hvilken avdeling barna skal på, og går ofte på besøk med personalet fra avgivende avdeling. Når det er mulig forsøker vi at en av de ansatte fra avgivende avdeling også flytter over på den nye avdelingen. Personalet fra

mottagende avdeling går på besøk, bygger relasjoner i utetiden, og lærer barna å kjenne. Vi legger vekt på at å bytte avdeling er lystbetont og spennende.

c. Samarbeid og sammenheng med skolen

. Barnehageloven:

I § 2 a i barnehageloven står det at barnehagen har: «Plikt til å samarbeide med skolen om overgangen fra barnehage til skole. Barnehagen skal samarbeide med skolen om barnas overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning, jf. opplæringslova § 13-5 og friskolelova § 5-5. Samarbeidet skal bidra til at barna får en trygg og god overgang»

Opplæringsloven:

Videre i opplæringsloven § 13-5 står det at skolen har: «Plikt til å samarbeide med barnehagen om overgangen til skolen. Skolen skal samarbeide med barnehagen om barna sin overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning. Samarbeidet skal bidra til at barna får en trygg og god overgang». Skolen har ansvar for å utarbeide en plan for overgangen barnehage til skole og skolefritidsordning.

. Pyramidegruppen

Det siste året før barna begynner på skolen har vi et særlig fokus på å forberede barna på overgangen barnehage/skole. Barna skal tilegne seg kunnskap, utvikle ferdigheter og bli trygge og selvstendige, slik at de har de beste forutsetninger for videre læring, å ta egne valg og i økende grad ta vare på seg selv.

Pyramidegruppen ved Hop barnehage legger stor vekt på vennskap, relasjonsbygging og videreutvikling av sosial kompetanse, samt praktiske ferdigheter. I førskolegruppen tilrettelegger vi for aktiviteter som stimulerer for lek og læring, undring og refleksjon, språkstimulering og begrepsforståelse. Vi tilnærmer oss tverrfaglig emner som har med skolestart å gjøre og tar samtidig barnas medvirkning på alvor. I løpet av tiden som førskolebarn i Hop erfarer barna å ha refleksjonssamtaler om seg selv og sine egne grenser, samtidig som de omgås andre. Barna får mulighet til å uttrykke sine tanker og følelser om skolestart og vi reflekterer sammen rundt spørsmål som: hvordan kan jeg bli kjent med noen jeg ikke kjenner? Hvordan vet jeg at noen er vennen min? Hvem kan jeg snakke med om hvordan jeg har det på skolen? Hvordan kan jeg ta vare på noen som ikke har noen å være med?

Gjennom alle årene i barnehagen har vi et fokus på selvstendighetstrening og praktiske ferdigheter, dette fokuset intensiveres det siste året i barnehagen. Dette innebærer at barna skal klare å kle på seg selv, gå på do selv, ta imot og gjennomføre beskjeder. Barna skal lære å holde orden på klær og utstyr, og behandle bøker og leker slik at de ikke går i stykker. I løpet av siste året i barnehagen vil foreldrene til førskolebarn få tilbud om egne foreldremøter, også sammen med barna sine, der både små og store snakker om den store overgangen. På slutten av barnehageåret får alle førskolebarn delta i sin egen foreldresamtale i barnehagen.

Vi har et nært samarbeid med Paradis skole, hvor de fleste av våre førskolebarn begynner, og vi samarbeider også med andre skoler i bydelen når vi har barn som skal der.

Overføringsmøte med skolen:

Barn som har sitt siste år i barnehagen, har ulike forutsetninger for hva de kan mestre. Dialog med foreldre er viktig for at vi skal kunne støtte og utfordre hvert enkelt barn på en måte som er tilpasset deres utviklingsnivå. Barnehagen har rutiner for å utveksle informasjon med skolen når det er spesielle forhold som tilsier at dette er nødvendig. Vi utveksler aldri informasjon om barn uten at vi har innhentet samtykke fra foreldrene. Disse overføringsmøtene finner sted i enten barnehagen eller i skolen der både foreldre og eventuelle eksterne instanser (for eksempel PPT) deltar.

VI. Foreldremedvirkning

«Barnehagen i samarbeid og forståelse med hjemmet skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling». (Barnehageloven § 1)

I Hop barnehage er vi opptatt av et nært og godt samarbeid med foresatte, med barnas beste i fokus. Gjennom åpen og positiv dialog ønsker vi å få til et godt og nært samarbeid med foresatte. Vi ønsker å invitere foreldrene/foresatte inn i vår barnehagehverdag. Den daglige kommunikasjonen med hjemmet står sterkt hos oss. Alt fra de daglige samtaler om barnet og hva de opplever i barnehagehverdagen, til hvordan barnet mestrer utfordringene de møter i lek og samspill. Vi er alltid åpne for samtaler med foreldre/foresatte når de etterspør det. Vi ønsker å skape en trygghet for foresatte og på den måten legge til rette for en arena hvor foresatte får oppleve tillit og respekt og hvor de får muligheten til å engasjere seg i vår daglige drift.

Gjennom gjensidig åpenhet og imøtekommende ansatte vil vi sammen legge til rette for trivsel og utvikling for barna i Hop barnehage. Alle tilbakemeldinger fra foresatte tas på alvor.

Tilbakemeldingene fra foresatte er viktige bidrag for å skape en god barnehage som er i stadig utvikling. Foresattes kompetanse om sitt eget barn er til stor hjelp for at vi skal forstå barna bedre, og på den måten gi barna best mulig trivsel og utvikling i barnehagen.

«Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ» (utdanningsdirektoratet, 2017, s. 29)

Barnehagens samarbeidsutvalg medvirker i utviklingsarbeidet gjennom deltagelse i møter der barnehagens kultur og organisasjonsutvikling er en del av vår agenda. Alle foreldre/foresatte gis mulighet til å dele sine synspunkt på vår virksomhet gjennom brukerundersøkelser, dialog i daglige møter med personalet, startsamtale med nye familier, og gjennom barnas utviklingssamtaler 1-2 ganger i løpet av året.

VII. Bærekraftig utvikling

Vi i Hop barnehage ønsker å ha et stort fokus på miljø, bærekraft og naturen som en resurs. Vi kildesorterer, og barna er med å lever papir og plast ute i de respektive bosspann. Vi har en liten miljøstasjon ved Matkroken, og der går Pyramidegruppen jevnlig og leverer glass og metall.

Kildesortering av matavfall og refleksjoner rundt hva som skjer med all maten vi kaster er viktig for oss. På den måten jobber vi aktivt mot matsvinn, og barna er med på å gi tilbake til naturen.

Vi dyrker noen grønnsaker selv, blant annet poteter, og vi har som mål å utvide sortimentet til andre grønnsaker.

VIII. Psykososialt barnehagemiljø

Det er forankret i Barnehageloven gjennom § 41-43 at alle barn har rett til et trygt og godt barnehagemiljø. I dette ligger det at alle ansatte i barnehagen er forpliktet til å gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelses, og videre at barnehagen skal jobbe forebyggende for å skape et varmt og inkluderende fellesskap.

Under plikten til å sikre at barn og unge har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, følger det fire delplikter:

- plikten til å følge med
- plikten til å melde
- plikten til å undersøke
- plikten til å sette inn egnede tiltak

Arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet er et kontinuerlig arbeid som er retningsgivende for barnehagens kvalitetsutviklingsarbeid og grunnleggende for alt vi gjør i barnehagen, både i samspill med barna, samarbeid med foreldre og innad i personalgruppen.

Barnehagen har en lokal handlingsplan for å sikre systematikk i arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet. Handlingsplanen gjennomgås i personalgruppen årlig.

Det psykososiale barnehagemiljøet er videre tema på foreldremøte, foreldresamtaler og i SU ved oppstart av hvert barnehageår.

IX. Barns seksuelle helse

Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring ble vedtatt av bystyret i april 2019, og er utarbeidet med formål om å sikre en helhetlig innsats for å styrke barn og unges seksuelle helse. Planen peker blant annet på barnehagen som en viktig arena for å sikre kunnskap og nødvendig kompetanse om kropp og seksualitet. Slik kan barnehagen

styrke barnas begrepsapparat og danne grunnlag for positive holdninger knyttet til selvfølelse, identitet, egenverd, kropp, følelser og grenser. Videre skapes åpenhet og respekt for mangfold og variasjoner i familieformer og kjønnsuttrykk, noe som kan bidra til å forebygge fordommer og diskriminering.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Bevissthet knyttet til barns seksuelle utvikling og kunnskap om hvordan denne kan komme til uttrykk i lek og atferd, er viktig for å kunne møte dette på en konstruktiv måte. Siden barnehagepersonale og foreldre har et felles ansvar for å ivareta barnets trivsel og utvikling, er det naturlig at barns seksuelle helse også er tema både i foreldresamtaler og på foreldremøter.

Hop Oppvekstun barnehage

Kloppedalsveien 18

5232 Bergen

E-post: hoppvekstun.barnehage@bergen.kommune.no

**BERGEN
KOMMUNE**